

KLAGANDE

Jaktkritikerna, 802441-4370

MOTPART

Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 27 januari 2020,
dnr 218-486-2020

SAKEN

Skydds jakt efter fyra järvar

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 122517

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 849 971 26 Luleå	Skeppsbrogatan 43	0920-29 54 90 E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratten-i-lulea , där finns även information om vår personuppgiftshantering		måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Jämtlands län beslutade om förebyggande skyddsjakt efter fyra (4) järvar inom Tåssåsens sameby. I beslutet anges att jakten får bedrivas från och med den 28 januari 2020 till och med den 9 februari 2020. Länsstyrelsen förordnade även att beslutet ska gälla utan hinder av att det överklagas. Skälen för beslutet anges i bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Vad Jaktkritikerna anför

Jaktkritikerna överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Lagligheten av beslutet kan ifrågasättas utifrån möjligheterna till effektiv överprövning enligt Århuskonventionen. Naturvårdsverket har yttrat sig i media avseende licensjakt på järv där inga järvar fälldes. Av yttrandet framgick att det inte var aktuellt att förlänga jakttiden. Licensjakten har nu gjorts om till två beslut om skyddsjakt och delats upp på två samebyar. Besluten om skyddsjakt är ett kringgående av bestämmelserna rörande licensjakt. Länsstyrelsen bryter mot EU-rätten och avgörandet Tapiola (C-674-17). Undantagsreglerna i art- och habitatdirektivet måste tillämpas strikt och bedömningen ska göras utifrån försiktighetsprincipen. Beslutande myndighet har bevisbördan för att undantagen är uppfyllda. Besluten om skyddsjakt får inte heller tillämpas i rent preventivt syfte. Länsstyrelsen måste alltså kunna identifiera den skadegörande individen eller gruppen. Ingen av dessa järvar har orsakat skada. Järvgruppen finns inom tillräckligt stort område för att dess livsmiljö ska accepteras.

Den av samebyn redovisade förlustsiffran om 42 procent är inte korrekt. Inget konkret underlag har redovisats. Länsstyrelsen har i beslutet angett att det är svårt att bedöma skadan av predation då markerna är otillgängliga.

Innan beslut om skydds jakt fattas bör därför den beslutande myndigheten så långt möjligt säkerställa att skyddsjakten löser det problem som den är tänkt att lösa. Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD 2018 ref. 7) avseende skydds jakt efter järv framgår att de folkrättsliga åtaganden som det är fråga om inte kan medföra att det skydd för bl.a. järv som bestämmelserna i jaktförordningen ger inte kan ifrågasättas. Annan lämplig lösning kan vara vallhundar i grupp som ger skydd för renarna mot rovdjur. Metoden har prövats i andra länder med gott resultat. Dessutom borde kontinuerlig tillsyn av renarna fungera förebyggande mot rovdjursangrepp.

Vad Länsstyrelsen anför

Länsstyrelsen motsätter sig bifall till överklagandet.

RÄTTSLIG REGLERING

Bestämmelser

Skydds jakt efter järv får enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905) ske bl.a. för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom om det inte finns någon annan lämplig lösning och om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

Förarbeten

Av förarbetena avseende gällande toleransnivåer för skador på ren orsakade av t.ex. järv framgår bl.a. att toleransnivån ska räknas på den aktuella samebyns faktiska renantal (se prop. 2012/13:191 s. 65). Det är regeringens uppfattning att en nivå om 10 procent förefaller väl avvägd. Med toleransnivå menas här den maximala acceptabla skadenivån orsakad av stora rovdjur un-

der ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningarna... Järvens huvudsakliga utbredningsområde återfinns inom renskötselområdet och ren är järvens viktigaste bytesdjur. Järven bedöms därmed vara det rovdjur som måste förvaltas med störst försiktighet i renskötselområdet och där det är allra viktigast att eventuell jakt koncentreras till de mest skadegörande individerna. En begränsning av järvstammen bör kunna ske i de områden som är mest skadeutsatta och där det förväntas göra störst nytta för rennäringen. Då järvstammen liksom lodjuren uppvisat en ojämn spridning inom renskötselområdet bör riskmodellen användas av förvaltningen för att rikta skydds- och licensjakt till sådana områden. (prop. 2012/13:191 s. 66 f.)

Avgöranden

I en ny dom från EU-domstolen som dock avsåg varg, C-674/17, understryks restriktiviteten och kraven på motivering vid tillåtande av dödande av djur som skyddas av art- och habitatdirektivet; det målet gällde dock stamvårdande jakt (sedan finsk domstol begärt förhandsavgörande).

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) ansåg i avgörandet HFD 2018 ref. 7 att järvstammens population i oktober 2016 var för låg för att stammen skulle kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus. Detta utslöt enligt HFD:s mening dock inte att ett visst utrymme finns för att besluta om skyddsjakt. Den sökta skyddsjakten avsåg inte några specifika skadegörande individer, utan syftade till att minska det totala järvbeståndet i det aktuella området. HFD utslöt inte att en sådan typ av jakt kan riktas mot ett begränsat antal individer, förutsatt att den får antas sakna effekt för arten som sådan. Den aktuella jakten bedömdes dock riskera att förvärpa den ogynnsamma bevarandestatusen för arten i dess naturliga utbredningsområde och förutsättningarna för skyddsjakt var därmed inte uppfyllda.

Kammarrätten i Sundsvall har i ett avgörande den 29 december 2017 (mål nr 2838-17) uttalat att vad gäller risken för allvarlig skada hade länsstyrelsen i

huvudsak redogjort för den skada som alla samebyar i området skulle drabbas av om alla järvar i området skulle ta tre renkalvar om dagen under tio dagar. Eftersom risken för skada hade beskrivits på en generell nivå och inte för de enskilda samebyarna var kopplingen till risk för allvarlig skada inte tillräckligt stark.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förutsättningar för skyddsjakt

Frågan i målet är om samtliga förutsättningar för skyddsjakt är uppfyllda. Alla förutsättningar som anges i 23 a och 23 b §§ jaktförordningen måste vara uppfyllda för att skyddsjakt ska kunna beviljas.

Allvarlig skada

Skyddsjakt får beviljas även innan någon allvarlig skada har uppstått. Ett beslut om skyddsjakt i en sådan situation ställer mycket höga krav på förutsättningarna för att förutse angrepp från rovdjur. Det bör vara frågan om en klart förutsägbar situation där det i de flesta fall uppstår en allvarlig skada (Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt, rapport 6568 s. 17). I beslut har Naturvårdsverket uttalat avseende toleransnivå att det krävs en bedömning avseende varje enskild sameby för att kopplingen till risken för allvarlig skada ska vara tillräckligt stark (se Naturvårdsverkets beslut den 8 december 2015, NV-08157-15).

Länsstyrelsen har anfört att det är svårt att dokumentera skador i den otillgängliga terrängen och att kadaver av ren kan försvinna snabbt i naturen. Under april 2018 dokumenterades 23 järvdödade renar i samebyns åretruntmarker. Enligt länsstyrelsen uppgår samebyns redovisade förlustsiffror enligt produktionsmodellen för säsongen 2017/2018 till 42 procent.

Av det överklagade beslutet framgår att samebyn berörs av totalt 11 föryngringar vilket motsvaras av närmare 69 järvar. Länsstyrelsen har anfört att det är koncentrationen av järvar och dess populationsmönster i det aktuella området, kombinerat med renarnas kalvning som skapar den allvarliga skadan. Järven är strikt revirhårdande och kommer att befinna sig i området när renarna återkommer under våren. I samebyns kalvningsland uppstår en hög koncentration renar under våren och under samma tid föds kalvarna. När vajorna kalvar är de mycket utsatta för järvens predation. Järvens predation förväntas öka under våren när det finns många små renar inom samma område.

Förvaltningsrätten noterar att den allvarliga skadan beräknas inträffa först till våren. Länsstyrelsen har dock redogjort för att renarna är särskilt utsatta för järvens predation under och efter kalvning samt att järvarna kommer att befinna sig i kalvningsområdet vid denna tidpunkt. Med hänsyn härtill samt att samebyns förlustsiffror enligt produktionsmodellen vida överstiger toleransnivån bedömer förvaltningsrätten att det finns en stor risk för allvarlig skada. Kriteriet härom bedöms därför vara uppfyllt.

Vad avser tidpunkten för skydds jakt har järvens ynglingsperiod beaktats, samt svårigheterna att bedriva jakt i området under våren. Det får därför anses godtagbart med skydds jakt i förebyggande syfte. Förvaltningsrätten finner inte heller skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning vad avser jaktens förmodade effekt.

Gynnsam bevarandestatus

Referensvärdet för järv på nationell nivå i Sverige är 600 individer vilket motsvaras av 96 föryngringar. Inventeringsresultat för 2019 visar att järvpopulationen på nationell nivå har ökat och enligt den senaste inventeringen finns idag 679 vuxna järvar. Järv har därmed nått gynnsam bevarandestatus (GYBS). Järvpopulationen i Jämtlands län har legat över länets miniminivå om 23,5 föryngringar. För inventeringssäsongen 2018/2019 fastställdes 44,5

föryngringar. Förvaltningsrätten bedömer att populationens rådande storlek och trend är tillräckligt för att bedöma att skydds jakt efter fyra järvar i detta fall inte riskerar att försvåra upprätthållandet av GYBS för järven som art.

Annan lämplig lösning

Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD 2018 ref. 7) framgår att rennäringens speciella förutsättningar måste beaktas vid en bedömning av vad som i förordningens mening utgör allvarlig skada liksom av vad som kan vara andra lämpliga lösningar.

Länsstyrelsen har bedömt att det saknas annan lämplig lösning än skydds jakt och bl.a. anfört följande. Det är inte möjligt att flytta renarna. Området är ett viktigt betesområde och utgör delar av samebyns kalvningsland. Kalvningsområdena är särskilt väl lämpade för detta med avseende på tillgång på foder och skydd för vajor och nyfödda kalvar. Samebyn använder redan alla tillgängliga resurser för att övervaka renarna. Det är svårt att upptäcka och avvärja pågående angrepp. De flesta angrepp sker nattetid och terrängen är svårframkomlig. Det saknas praktisk möjlighet att hägna in stora områden. Inhägnad ökar sjukdomsriskerna och ger orimliga kostnader och arbetsinsatser för underhåll och utfordring. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning i denna del. Vad Jaktkritikerna anfört om vallhundar m.m. föranleder inte någon annan bedömning. Det kan därmed konstateras att det inte finns någon annan lämplig lösning än skydds jakt.

Sammanfattande bedömning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har haft grund för sitt beslut om skydds jakt efter fyra järvar, då samtliga kriterier för skydds jakt är uppfyllda. Den avvägning som ska göras mellan de i ärendet motstående intressena av att förhindra allvarlig skada och att skydda järvstammen får anses proportionerlig. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

t f rådman

I avgörandet har även nämndemännen och deltagit.

 har föredragit målet.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Natüurvårdsenheten

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Tåssåsens sameby

Beslut om skydds jakt efter järv inom Tåssåsens sameby

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att bevilja skydds jakt efter fyra (4) järvar inom Tåssåsens sameby. Beslutet omfattas av de villkor som följer.

Beslutet gäller utan hinder av att det överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår i bilaga 1.

Villkor

När får skydds jakten bedrivas?

Skydds jakten får bedrivas från och med 28 januari till och med 9 februari 2020. Skydds jakten får genomföras under hela dygnet.

Varje jakt tillfälle initieras av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska inför varje jakt tillfälle kontaktas på telefon 010-225 30 40. Länsstyrelsen avlyser skydds jakten om tillåtet antal järv fällts eller påskjutits innan jakt tiden löpt ut.

Länsstyrelsen äger rätt att omedelbart avlysa jakten om förutsättningarna för skydds jakt förändras eller om jakt förhållandena förändras på ett sådant sätt att jakten inte kan genomföras i enlighet med gällande bestämmelser samt villkoren i detta beslut.

Var får skydds jakten bedrivas?

Skydds jakten får bedrivas inom jakt området enligt bilaga 2.

Skydds jakt får ske på annans mark.

Vilka djur får fällas?

Totalt fyra (4) djur får fällas.

Vilka får utföra skydds jakten?

Länsstyrelsen utser i samråd med samebyn jakt ledare. Jakt ledaren får utse ett begränsat antal personer som får delta i skydds jakten. Länsstyrelsens kontaktperson nås på Länsstyrelsens rovdjurstelefon 010-225 30 40.

Jakt ledarens ansvar

Jakt ledaren ansvarar för att:

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Djarienummer
218-486-2020

- informera Polismyndigheten när skyddsjakten påbörjas samt vid skyddsjaktens slut samt om djuren fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut
- vid behov kunna uppvisa dokumentation på vilka personer som deltagit vid respektive jakttillfället
- försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra vilt kan finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen
- jakttagarna använder sådana kommunikationsmedel under skyddsjakten så att villkoren i detta beslut kan uppfyllas
- samtliga jakttagare känner till beslutet och dess villkor i sin helhet

Jaktmedel och jaktmetoder

I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anges vilka vapen och kulpatroner som får användas vid jakt efter järv.

Om det krävs för effektivt genomförande får skyddsjakten bedrivas med hjälp av hund. Maximalt två (2) hundar får släppas efter en och samma järv under ett och samma dygn.

För att skyddsjakten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt bedömer Länsstyrelsen att undantag från förbudet att nyttja motorfordon vid skyddsjakt ska utfärdas. Utsedda jakttagare får, utan närvaro av Länsstyrelsens fältpersonal, söka efter samt ringa djuren med motorfordon. Om behov av ompostering finns får utsedda jakttagare frakta vapen på skoter i terräng.

Skyddsjakten får genomföras med hjälp av åtel. Med åtel avser vi här befintliga kadaver av rovdjursdödad ren.

Förföljande och avlivning från snöskoter och helikopter får endast utföras av personal särskilt utsedd av Länsstyrelsen. Skyddsjakten får bedrivas med hjälp av helikopter under förutsättning att såväl pilot som skytt har erfarenhet av sådan verksamhet.

Anmälan om fälld eller påskjuten järv

Jaktledaren ska omedelbart och senast inom en timme från det att en järv fällts eller påskjutits anmäla detta till Länsstyrelsens rovdjurstelefon 010-225 30 40. Jaktledaren ska avlysa jakten om tillåtet antal järvar fällts eller påskjutits med stöd av detta beslut.

Hantering av fällt vilt

Det fällda djuret tillfaller staten och omhändertas av Länsstyrelsen.

Bakgrund

Naturvårdsverket fattade den 28 november 2019 beslut om licensjakt efter järv (NV-04662-19) inom Tåssåsens, Handölsdalens och Mittådalens åretruntmarker, beslutet omfattade 15 järvar men ingen järv fälldes under jakttiden. Den 6 januari 2020, efter att licensjakten avslutats, ansökte Tåssåsens sameby, tillsammans med Handölsdalens och Mittådalens samebyar, om skyddsjakt efter totalt 15 järvar inom de tre samebyarnas

Lännsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

åretruntmarker (Lännsstyrelsens diarienummer 51-2020). Vid ansökningstillfället skiljde sig de tre samebyarnas skadeunderlag åt och Lännsstyrelsen bedömde att den gemensamma ansökan behövde delas i tre delar för att kunna bedömas enligt de kriterier som ligger till grund för skydds jakt. Samtliga samebyar informerades om detta och hade inga invändningar. Lännsstyrelsen har därför delat ansökan i tre ärenden där varje enskild ansökan gäller fem järvar för respektive sameby (diarienummer 486-2020 för Tåssåsen, 488-2020 för Handölsdalen samt 489-2020 för Mittådalen).

Ansökan

Tåssåsens sameby uppgav vid komplettering av ansökan att de har utbredd problematik med järv inom hela samebyn. Sökande uppger vidare att samebyn enligt inventeringsresultatet från säsongen 2019 berörs av 14 järvföryngringar, vilket motsvarar omkring 85 järvar. Vid komplettering framkom också att samebyns förlustsiffror ligger långt över den beslutade toleransnivån om tio procent. Inom ramen för arbetet med toleransnivåuppdraget har Lännsstyrelsen tillgång till samebyns förlustsiffror genom Sametingets produktionsmodell.

Ytterligare bakgrund

Vid tidigare samråd mellan samebyn och Lännsstyrelsen har det framkommit att den huvudsakliga skadan för renskötseln orsakad av järv sker i kalvningsland under våren. Skadan i kalvningstid är välkänd men svår att dokumentera. Under 2018 drabbades samebyn även av massdöd orsakad av järv i anslutning till åretruntmarkerna. Sökanden har också i tidigare skydds jaktärenden inom samma område framhållit nödvändigheten i att reducera antalet järvar inom åretruntmarkerna och särskilt i kalvningslanden. I Naturvårdsverkets beslut om licensjakt efter järv 2019 framgår också att finns behov av att minska skadorna för renskötseln inom samtliga av de tre samebyarna Tåssåsen, Handölsdalen och Mittådalen.

Skadebild

Järvens predation på ren under barmarksperioden är starkt sammankopplad till renkalvarnas kroppsvikt och tätheter av ren¹. Predationen ökar med lägre kroppsvikt hos kalvarna och högre tätheter av ren. Det betyder att järvens predation på ren ökar när det finns många små renar inom samma område. I samebyns kalvningsland, som är en del av åretruntmarkerna, samlas på våren i princip hela renhjorden, vilket leder till mycket höga koncentrationer av ren och under samma tid föds kalvarna, vilka har en kroppsvikt på ca 4–6 kg. Järvar samlar också byten i förråd som de nyttjar under hela året. Det innebär att de, när det blir goda förutsättningar för att jaga, kommer predera i en högre takt än annars för att kunna fylla sina matförråd. När vajorna kalvar, och inte ingår i den flockstruktur som normalt ger renarna bäst skydd mot predation, är de mycket utsatta för järvens predation.

¹ Mattisson, J., Rauset, G.R., Odden, J., Linnell, J.D.C., Andréén, H., & Persson, J. 2016. Hunting or scavenging? Prey body condition influences decision-making in a facultative predator, the wolverine. *Ecosphere* 87(8) e01407.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Verktyget består av fyra delar:

1. Toleransnivå på maximalt tio procents förluster till rovdjur
2. Produktionsmodell för att ta fram siffror på de faktiska förlusterna på samebynivå
3. Förebyggande åtgärder
4. Uppföljning och utvärdering

Riksdagen beslutade i december 2013 att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt tio procent räknat på en samebys faktiska renantal. Ett viktigt kunskapsunderlag i förvaltningsarbetet är beräkningen av samebyarnas årliga skadenivåer utifrån uppgifter om till exempel renhjordens produktionsförmåga, kalvöverlevnad och statistik om trafikdödade renar. Sedan 2016 har Sametinget tillsammans med berörda länsstyrelser och Naturvårdsverket utarbetat en förfinad beräkningsmodell som nu finns tillgänglig för användning i det fortsatta arbetet, den så kallade produktionsmodellen.

Den 10 januari 2019 kom Sametinget, Naturvårdsverket och de fem nordligaste länsstyrelserna genom ett handslag överens om att i det fortsatta arbetet med förvaltningsverktyget erkänna och respektera produktionsmodellen och de nationella inventeringsresultaten som de bästa tillgängliga kunskapsunderlagen (Länsstyrelsen Västerbottens diarienummer 510-2428-2019).

Tåssåsens sameby har registrerat data i produktionsmodellen under ett flertal år. Nedan redovisas de fyra senaste årens förluster. I figur 2 visas också skadenivån för samebyn sedan 2007/2008. Under renskötselåret 2013/2014 upplevde samebyn stora problem med varg som skingrade och spred renhjorden över stora ytor. Det ledde till att renhjorden inte kunde samlas ordentligt och därför kunde en fullgod renräkning inte genomföras. Det innebär att förlustsiffrorna för det året inte kan användas.

Förlusten för hela samebyns renhjord:

2017/2018	42 procent
2016/2017	27 procent
2015/2016	19 procent
2014/2015	22 procent

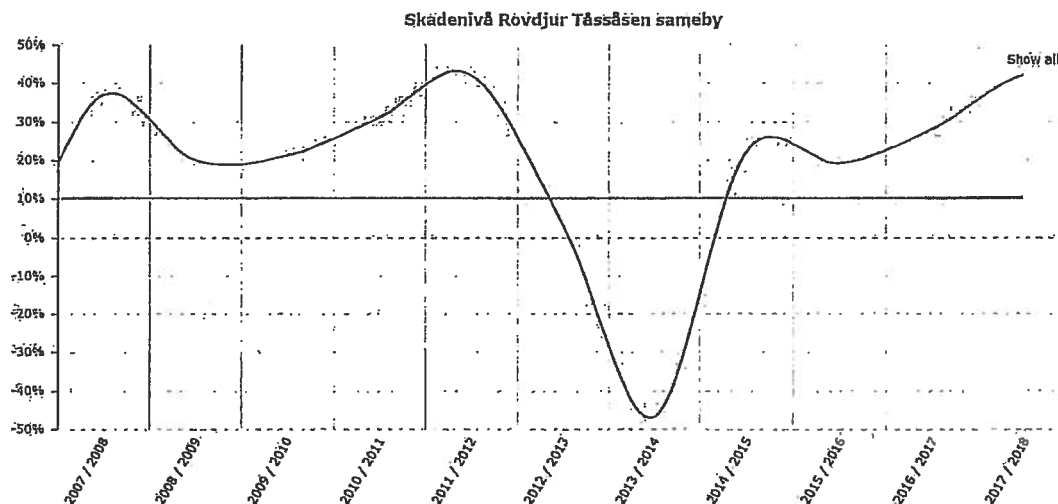

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Djarienummer
218-486-2020

Figur 2: Förlust av renar till rovdjur för Tässåsen sameby mellan 2007 och 2018. Diagrammet är ett utdrag från Sametingets produktionsmodell. Den röda linjen visar samebyns förluster över tid och den orange linjen den beslutade toleransnivån om tio procent. Förlustsiffrorna för renskötselåret 2013/2014 kan inte användas då samebyn under det året inte kunde genomföra en fullgod renräkning. (Sametingets produktionsmodell, 2020)

Förekomst av järv

Järvpopulationen i Jämtlands län har under de senaste åren legat över länets beslutade miniminivå om 23,5 föryngringar. För inventeringssäsongen 2018/2019 fastställdes 44,5 föryngringar för länet varav Tässåsen berördes av totalt elva föryngringar². I figur 3 redovisas fastställda järvföryngringar inom länet samt de som berört Tässåsen sameby under åren 2011 och 2019. Mellan de aktuella årtalen har Tässåsen sameby berörts av mellan 19 och 37 procent av länets totala inventerade järvpopulation. I figur 4 redovisas de föryngringar som under inventeringssäsongen 2018/2019 hittats i anslutning till samebyns åretruntmarker. Under säsongen dokumenterades fyra föryngringar inom samebyns åretruntmarker men de bedöms också beröras av de intilliggande föryngringarna. Vidare förevisas i figur 5 de observationer som gjorts av järv inom motsvarande område under perioden från och med 1 januari 2019 till och med 24 januari 2020. Samtliga dokumentationer har av Länsstyrelsen bedömts som säkra.

Järvar är strikt revirhävande, det innebär att handjur har en relativt liten överlapp mellan varandras revir. Storleken för ett hemområde är i genomsnitt cirka 700 kvadratkilometer för hanar och 200 kvadratkilometer för honor men storleken kan variera mellan olika individer. Hanarnas större hemområde speglar järvens parningssystem. Järvarna har ett polygamt parningssystem där ett revir från ett handjur inkluderar flera honrevir. Den sociala strukturen i järvens ekologi med strikt revirhävandet betyder att samebyns åretruntmarker hyser fler hondjur än handjur.

² Inventeringsresultat för lodjur, järv, varg och kungsörn – Jämtlands län 2018-2019, oktober 2019. Löpnummer 2019:35, diarienummer 511-7367-2019.

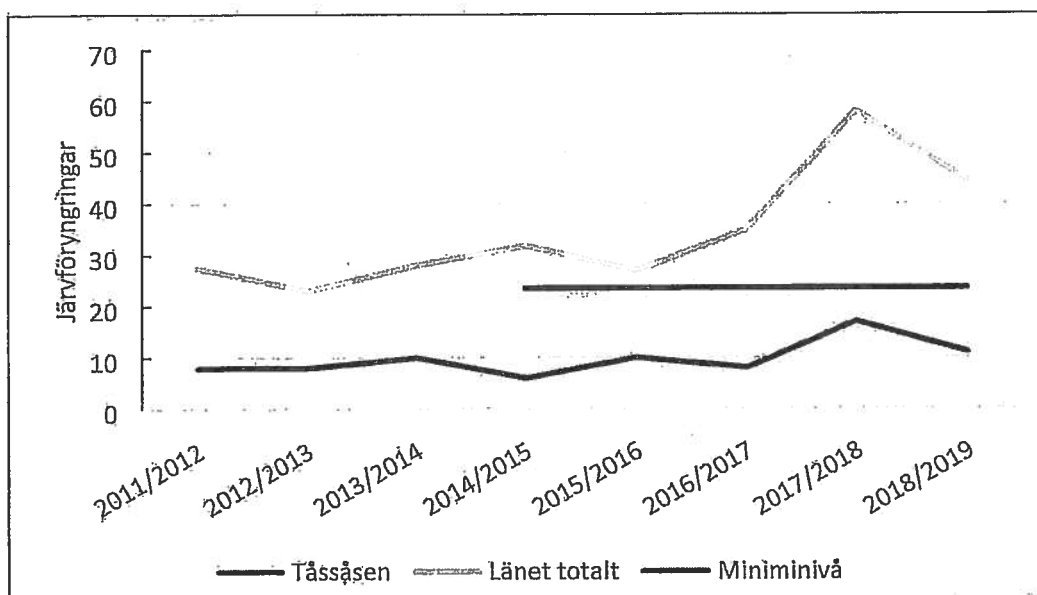

Länsstyrelsen
Jämtlands län

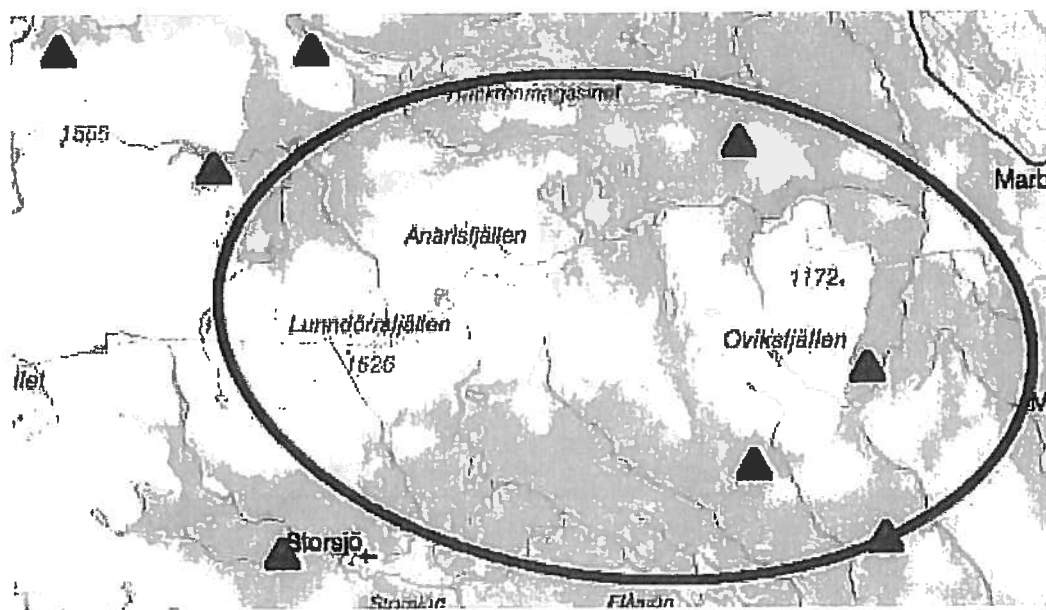
Beslut

Datum
2020-01-27

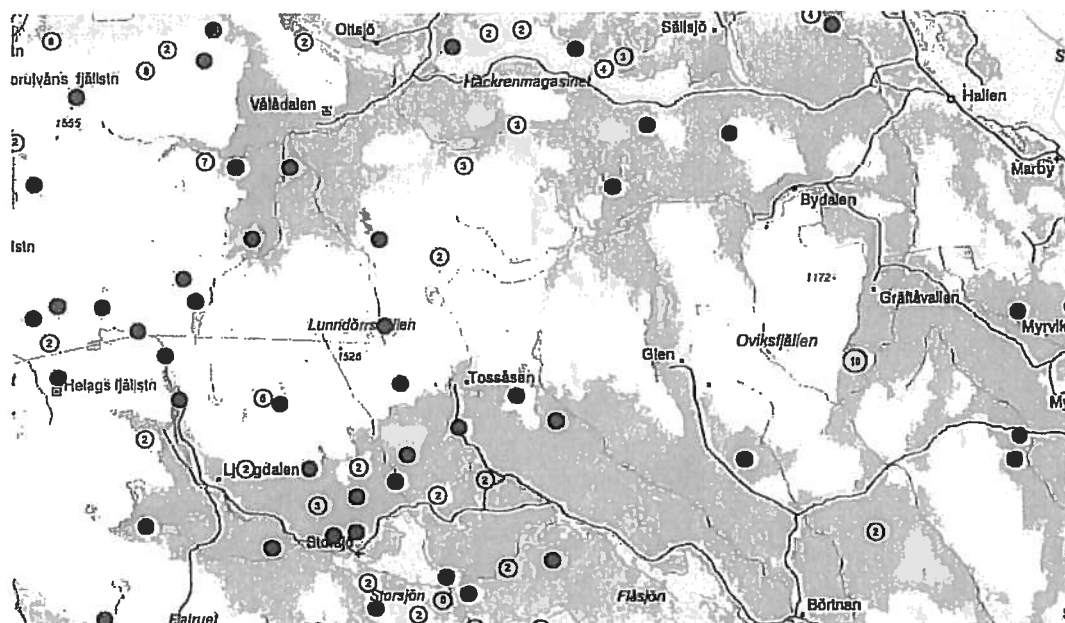
Diarienummer
218-486-2020

Figur 3: Järvpopulationens utveckling i länet (grå linje) samt redovisning av antalet föryngningar som berört Tåssåsens sameby (blå linje) mellan åren 2011 och 2019. Den röda linjen visar länets fastställda miniminivå om 23,5 föryngningar.

Figur 4: Redovisning av de järvförnyngningar som under inventerings säsongen 2018/2019 har hittats i anslutning till samebyns åretruntnärhet. De blå trianglarna motsvarar dokumenterade järvförnyngningar. Ungefärlig utbredning av samebyns åretruntnärhet illustreras med en röd cirkel. (Rovbase, 2020)

Figur 5: Observationer av järv inom Tåssåsens åretruntmarker från och med 1 januari 2019 till och med 24 januari 2020. Varje enskild observation illustreras med en blå cirkel. Cirklar med siffror i illustrerar flera järvobservationer som samgrupperats eftersom de ligger nära varandra. Samtliga dokumentationer har av Länsstyrelsen bedömts som säkra. (Rovbase, 2020)

Samebyns samlade rovdjurstryck

Förutom att Tåssåsens sameby har hög förekomst av järv inom sina betesområden så finns det även björn, varg och lodjur inom samebyn. Björn kan vara ett problem för samebyn under vårárna då de kan gå upp från skogslandet för att predera ren under kalvningstiden. Sådana björnar upptäcks normalt innan de hinner orsaka allvarlig skada och tas då i regel bort vid skydds jakt. Tåssåsen är den sameby i länet som, utifrån sökta och beviljade skydds jakter, bedöms ha högst vargnärvaro. Vanligen upptäcks vargarna när de kommer i närheten av samebyns renhjordar och om de stannar kvar och prederar ren tas de bort vid skydds jakt för att minimera den allvarlig skadan varg snabbt kan orsaka. Samebyn har också lodjur inom sitt betesområde vilket också påverkar samebyn men dessa återfinns i huvudsak inte inom samebyns åretruntmarker. De lodjur som bedöms orsaka allvarlig skada i samebyn tas också bort vid skydds jakt. Trots dessa, ofta snabba och effektiva, åtgärder har samebyn ett fortsatt högt rovdjurstryck och höga förluster.

Skäl

Naturvårdsverket fattade den 17 maj 2018 beslut (NV-02872-18) om att överlämna rätten att besluta om skydds jakt på järv till vissa länsstyrelser.

Beslutet fattas med stöd av 9, 18, 21, 22, 23, 23 a tredje punkten, 23 b och 24 d §§ jaktförordningen. I beslutet har även reglerna i artikel 12 och undantagsreglerna beträffande jakt i artikel 16 i Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) beaktats.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Med stöd av 59 § jaktförordningen gäller detta beslut utan hinder av att det överklagas.

Dispens för användande av hagelvapen

Länsstyrelsen har dispens för användande av hagelvapen vid genomförande av skyddsjakt efter järv enligt beslut från Naturvårdsverket, NV-00811-20.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen gör en samlad bedömning i varje enskilt fall. Länsstyrelsen bedömer skadornas omfattning, förväntad skadebild, om skadeförebyggande åtgärder gjorts och vilka möjligheter till förebyggande av skada som finns samt möjlighet till annan lämplig lösning än skyddsjakt. Länsstyrelsen bedömer om skyddsjakt kan försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Länsstyrelsen beaktar också järvstammens utveckling i landet som helhet. Vidare bedömer Länsstyrelsen om det går att identifiera speciellt skadegörande individer eller särskilt skadeutsatta områden.

Allvarlig skada och skyddsjakt i förebyggande syfte

Som beskrivits under *Skadebild* och efterföljande stycken består den allvarliga skadan bland annat av att järvarna äter både kalvar och vajor, stressar de dräktiga och kalvande vajorna som till följd kan kasta sina ofödda eller lämna sina nyfödda kalvar. Stressen kan även innebära att kalvarna kan komma att födas med en lägre födelsevikt vilket på sikt äventyrar kalvöverlevanden och den enskilda renägarens framtida inkomst. I det fall vajorna dödas riskeras förlust av såväl avelsdjur som kommande generation och möjlighet till framtida slaktuttag för samebyn och den enskilda renägaren försvinner.

Riksdagen har fastslagit en toleransnivå för rennäringen om maximalt 10 procent förluster orsakade av rovdjur. Målet ska nås med så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Det innebär att eventuella åtgärder som sätts in måste vara så effektiva som möjligt.

Länsstyrelsen har möjlighet att fatta beslut om skyddsjakt i förebyggande syfte. Det ställer mycket höga krav på bedömningsunderlaget för beslut om skyddsjakt i förebyggande syfte. Länsstyrelsen menar att detta villkor är uppfyllt:

- Länsstyrelsen och samebyn har genom arbetet med toleransnivåuppdraget haft en dialog om problemen med rovdjursförekomst i samebyn under flera års tid. Åretruntmarkerna och kalvningslanden är samebyns viktigaste områden och samebyn har ingen möjlighet att avvara dessa.
- Samebyns totala förlust till rovdjur visar på höga siffror, där den senast tillgängliga säsongen visar på 42 procent förlust till rovdjuren, vilket är en allvarlig skadebild för samebyn.
- Den dokumenterade massdöden från 2018 bekräftar att järv är en skadegörande rovdjursart inom området. Utifrån den kända rovdjursförekomsten är det sannolikt att järvarna i åretruntmarkerna svarar för en betydande del av

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

samebyns totala förluster. Samebyns omfattande förlustsiffror bekräftar också att skadan som sker är allvarlig.

I de skadedrabbade områdena är det inte möjligt att urskilja järvindivider som är mer skadedörande än andra. Istället är det populationens koncentration och järvarnas predationsmönster i det aktuella området, kombinerat med renarnas kalvning, som skapar den allvarliga skadan. Samebyn har redovisat höga förluster till rovdjur och skydds jakt efter ~~de~~ järvar inom samebyns åretruntmarker bedöms kunna bidra till att den av riksdagen fastställda toleransnivån om maximalt tio procents förluster kan nås. Det sker genom att järvpopulationen i området minskar vid skydds jaktens verkställande.

Länsstyrelsen har erfarenhet gällande björn där jakter riktade mot specifikt skadedrabbade områden givit önskad effekt, det vill säga mindre skador och förluster för rennäringen från björn i berörda områden. Den situation som uppstår i samebyns åretruntmarker på grund av järv kan liknas med den akuta situation som uppstår i kalvningslandet på våren när björnar uppehåller sig i och i nära anslutning till kalvningsområdena och där jagar och dödar kalv. Båda rovdjuren orsakar samma typ av skada, både direkt och indirekt, när de finns i området. Skillnaden är att björnarnas predation pågår under ett par veckor innan de åter vandrar ner till skogslandet för att äta annan föda. De flesta björnar som upptäcks i kalvningsländerna om våren tas också bort vid skydds jakt varför effekten av deras predation begränsas. Järvens predation i området är däremot kontinuerlig så länge det finns ren i området, det vill säga ungefär mellan april och december. Ren är järvens huvudsakliga byte, särskilt inom samebyarnas åretruntmarker där tillgången på andra bytesdjur är låg.

Järvar är, som tidigare nämnts, strikt revirhävdande djur. Det innebär att majoriteten av de järvar som finns i området har etablerat revir och därför också kommer befinna sig i området när renarna återkommer under våren. På grund av att järvstammen i Tåssåsen är relativt tät så kommer de revir som de potentiellt fällda järvarna lämnar efter sig att återbesättas inom en snar framtid. I järvpopulationer med höga tätheter så betyder det dock att om ett hondjur faller i området så kommer hennes revir med största sannolikhet att återtas av modern eller absorberas av dottern³. Konsekvensen av det blir att Tåssåsens åretruntmarker totalt sett kommer att belastas av färre antal järvar. Det betyder att skydds jakten kommer ge effekt på järvpredationen i området trots att skydds jakten verkställs månader innan renhjordarna återvänder till området. Länsstyrelsen bedömer därför att effekten av en förebyggande skydds jakt är positiv med avseende på ett minskat predationstryck från järv.

Gynnsam bevarandestatus

Naturvårdsverket fastställde den svenska järvstammen för inventeringssäsongen 2019 till 104 föryngringar, motsvarande 679 individer. Detta innebär att järvstammen bedöms ligga över referensvärdet för gynnsam bevarandestatus.

³ J.Persson & M. Aronsson 2015. Sammanställning av kunskap om effekter av jakt på järv.

fyra

Rättelse enl.

36 §

förvaltnings-

lagen (2017:900)

28/1-20

HA
Helt

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

fyra Rättelse enl. 36 §

Länsstyrelsen bedömer att skydds jakt efter ~~tre~~ individer i detta område inte riskerar att förhindra eller allvarligt försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos järven som art.

*förvaltnings
lag en
(2017:900)
28/1-20*

Skadegörande rovdjursart

Under rubriken *Samebyns samlade rovdjurstryck* framkommer att övriga rovdjursarter förekommer inom samebyns åretruntmarker men att de inte kan förklara hela förlusten som samebyn lider. Lodjur återfinns generellt sett inte på fjället i kalvningsområdena, varg förekommer men tas normalt bort på skydds jakt innan de hinner orsaka en allvarlig skada och björnarna återfinns heller inte i någon större utsträckning inom kalvningslanden över längre tid.

*EA
HEA*

Järv är den rovdjursart som förekommer i hela åretruntmarken under hela den period som renarna befinner sig där. Samebyn har också under 2018 en massdöd på grund av järv dokumenterad i området. Utifrån ovanstående bedömer Länsstyrelsen att järv är den främsta skadegörande rovdjursarten i området.

Jakttiden

Vid den tid den allvarliga skadan förväntas uppstå i samebyns åretruntmarker, alltså under våren och sommaren, befinner sig majoriteten av samebyns renar i det aktuella området. Vajorna är vid denna period högdräktiga eller har hunnit kalva och är därför mycket stresskänsliga. Även andra djur och fåglar har sin ynglingsperiod under denna tid och på många ställen råder förbud mot att färdas med motorfordon i området just av denna anledning. Utifrån detta menar Länsstyrelsen att det är olämpligt att genomföra skydds jakter i området vid denna känsliga tid. Med stöd i ovanstående bedömer Länsstyrelsen att det av etiska skäl är motiverat att genomföra skyddsjakten vid en tidigare tidpunkt än den då skadan förväntas äga rum.

Järvens ynglingsperiod beräknas inträffa som absolut tidigast under februari. Länsstyrelsen menar att det ur ett etiskt perspektiv därför är bättre att genomföra skyddsjakten under en tid då risken att skjuta bort en järvhona från sina ungar inte är överhängande, det vill säga innan ynglingsperioden börjar eller mycket tidigt under den. Jakttiden för beslutet ligger ett fåtal dagar in i februari. Det finns en mycket liten risk att någon järvhona har ungar i lya vid denna tid. Vid en avvägning mellan den relativt låga risken att skjuta bort en järvhona från sina ungar och risken för den allvarliga skada samebyn drabbas av bedömer Länsstyrelsen att den allvarliga skadan värderas högre och att jakttiden kan fortgå en kort period under februari.

Annan lämplig lösning

Den skadeförebyggande metod som normalt fungerar bäst mot predation på ren är att hålla renhjorden väl samlad. När järvar befinner sig i och kring renhjorden flyr renarna och hjorden skingras och sprids över en större yta. Det medför ökad exponering för predation av såväl järv som andra rovdjur. Andra alternativa metoder för att skydda renhjorden kan vara:

1. Flytta renarna och låta dem kalva på annan plats

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Under våren i kalvningstid, då den allvarliga skadan i samebyns åretruntmarker förväntas äga rum, är renarna oerhört känsliga för störning och det vore direkt olämpligt att flytta dem vid denna tid. Vajorna kalvar i regel också på samma ställe vid ungefär samma tidpunkt år efter år. Det beror på att kalvningsområdena är särskilt lämpade för kalvning vad gäller tillgång på bete och skydd mot väder. Även om renarna skulle gå att flytta förekommer såväl järv som andra rovdjur i hela fjällområdet varför det inte skulle vara en alternativ lösning utan istället bara förflytta problemet från ett område till ett annat.

2. Hägna in och utfodra renarna, låt renarna kalva i hägn

Utfodring i hägn är en effektiv lösning vad gäller möjligheten till att effektivt bevaka en renhjord. Denna lösning är dock endast att anse som tillfällig då renar som hålls i hägn över längre tid löper hög risk att drabbas parasiter och andra sjukdomar som snabbt kan spridas bland djur som hålls på en begränsad yta. Vidare finns heller ingen praktisk möjlighet att hägna in så stora områden som kalvningslanden omfattar. Lösningen faller också på sin egen orimlighet om man väger in kostnader och arbetsinsats för underhåll av hägn och utfodring.

3. Ökad bevakning samt att mota bort järvarna

Samebyn använder redan alla tillgängliga resurser för att övervaka och flytta sina renar. Bevakning under kalvningsperioden är också endast möjlig på långa avstånd från renhjorden då det annars stör de stresskänsliga kalvande vajorna. Nattetid, då de flesta jaktförsöken förväntas genomföras, är det också svårt att upptäcka och avvärja ett pågående angrepp.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Länsstyrelsen att det inte finns någon annan lämplig lösning för att förhindra den allvarliga skada som beskrivits tidigare i detta beslut.

Beslutets verkställighet

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bör verkställas så snart som möjligt. Länsstyrelsen anser att det är lämpligare att genomföra skyddsjakten innan, eller så tidigt som möjligt inom, järvens yngelperiod eftersom samma skadeförebyggande effekt för renningen då kan uppnås utan att riskera att järvungar dör i lyan om en järvhona istället faller på skyddsjakt under vårvintern när hon med större sannolikhet har ungar. På detta vis beaktas 27 § jaktlagen, det vill säga att skyddsjakten ska genomföras på så vis att viltet inte utsätts för onödigt lidande.

Information

Jakt som inte följer angivna villkor sker utan stöd av detta beslut och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott återfinns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarlenummer
218-486-2020

Länsstyrelsen erinrar om 22 § jaktförordningen där det framkommer att ett skjutvapen som förvaras i ett motordrivet fortskaffningsmedel inte får ha ammunition i vapnets patronläge eller magasin.

Länsstyrelsen erinrar om att skyddsjakten enligt 27 § jaktlagen ska bedrivas på ett sådant sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av fält- och viltchef [REDACTED] med vilthandläggare [REDACTED] [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen har även fältsamordnare [REDACTED] samt naturvårdshandläggare [REDACTED] varit delaktiga.

[REDACTED]
Fält- och viltchef

[REDACTED]
Vilthandläggare

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför nammunderskrift.

Bilaga 1; hur beslutet kan överklagas

Bilaga 2; karta över jaktområde

Sändlista

Tåssåsens sameby
Polisen
Naturvårdsverket
Skandinaviska Järvprojektet
SVA
Viltförvaltningsdelegationen i Jämtlands län

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Bilaga 1, hur beslutet kan överklagas

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten. Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till jamtland@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du tagit del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte. Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden tre veckor från det datum som står på beslutet.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer, adress till bostaden, telefonnummer där du kan nås, eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010 - 225 30 00. Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.

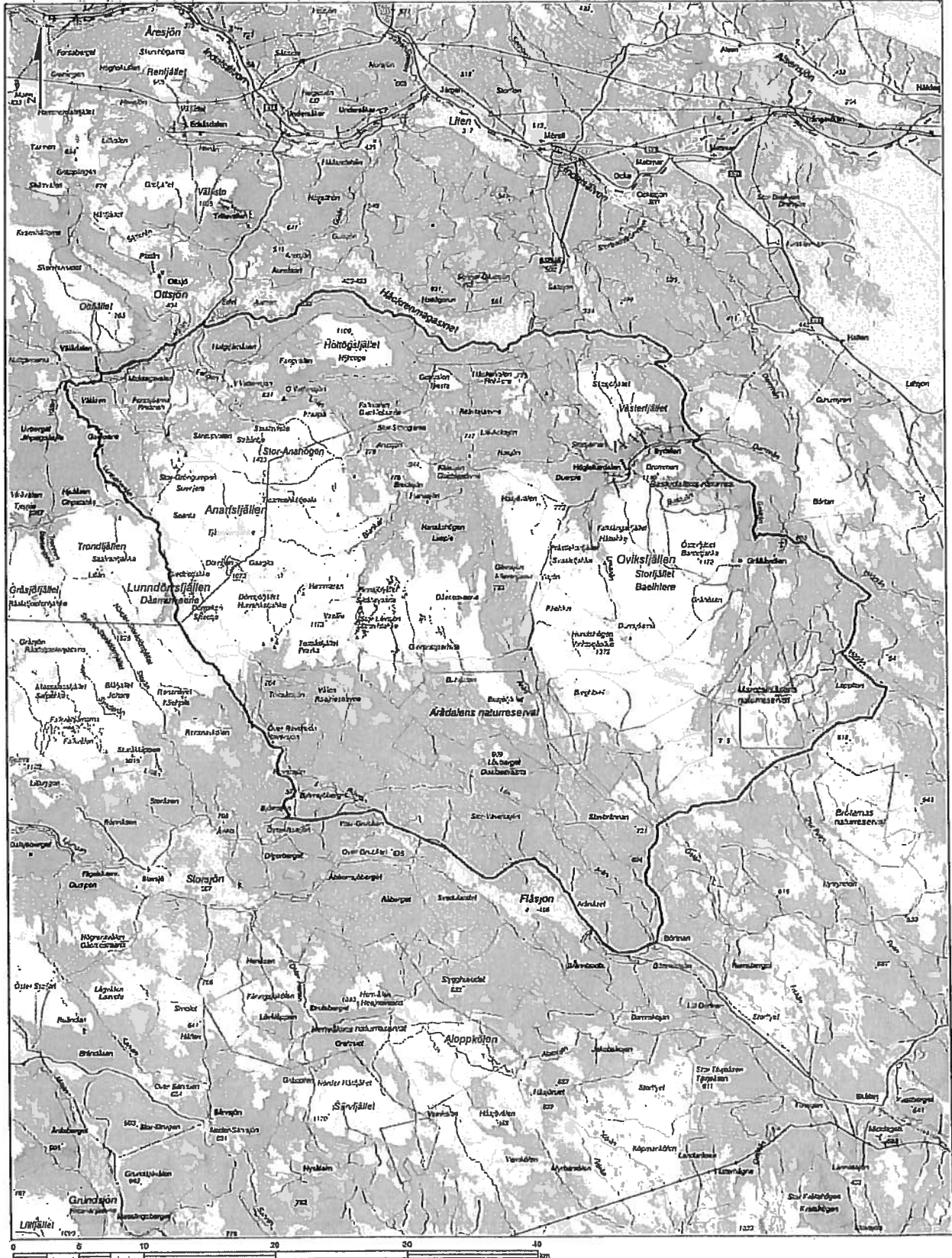
Länstyrelsen
Jämtlands län

Beslut

Datum
2020-01-27

Diarienummer
218-486-2020

Bilaga 2, karta över jaktområde

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.